

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
НПУ імені М.П. Драгоманова
“ ____ ” _____ 20__ р.
Протокол № _____
Проректор з навчально-
методичної роботи
проф. Вернидуб Р.М.

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

ЗАГАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНА

освітнього ступеня бакалавр
галузі знань 10 Природничі науки
спеціальності 101 Екологія

Шифри за навчальним планом П01

Київ - 2020

Розробники програми: доцент, кандидат біологічних наук, Шевченко В.Г.

Рецензенти¹:

_____

_____

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М. П. Драгоманова «__» _____ 20__ року, протокол № __ .

Голова НМР _____
(підпис)

_____
(Прізвище, ініціали)

_____

I. Пояснювальна записка

Навчальна програма практичної підготовки складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавра, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 101 Екологія.

Місце практики в професійній підготовці випускника. Практика студентів, які набувають кваліфікаційний рівень бакалавра за напрямом підготовки 101 «Екологія», є невіддільною складовою навчального процесу. Навчальну практику студенти проходять в науково-дослідних центрах та наукових установах під керівництвом викладачів кафедри екології. Така організація керівництва практикою дає змогу студентам поглибити теоретичні знання і набути практичного досвіду роботи еколога.

Міждисциплінарні зв'язки. Проходження виробничої практики неможливе без набутих знань з дисциплін: «Екологія», «Екологія людини», «Охорона та безпека праці в екологічній галузі», «Інформатика і систематологія в екології», «Вступ до фаху», «Екологічна статистика», «Охорона навколишнього середовища» тощо.

Мета і завдання практичної підготовки

Метою практичної підготовки є: активізація форм, методів та засобів підготовки екологів до практичної діяльності; оволодіння студентами методиками екологічних досліджень, формування у студентів навиків використання набутих загальноєкологічних знань.

Завданнями практичної підготовки є:

- поглиблення та закріплення набутих теоретичних знань з фундаментальних та прикладних дисциплін;
- набуття навиків використання сучасного обладнання для проведення екологічних досліджень;
- набуття досвіду складання та оформлення звітної документації;
- збирання, обробка й узагальнення практичних матеріалів, необхідних для подальшого виконання під час написання наукової роботи.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньої програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.	Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
2.	Вміти демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення	Загальні компетентності. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
3.	Вміти поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.	Загальні компетентності. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
4.	Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.	Спеціальні (фахові) компетентності. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для

		екологічних досліджень.
--	--	-------------------------

II. Види та терміни проходження практик

Практична підготовка студентів включає:

№ з/п	Вид практики	Назва практики	Кількість тижнів	К-ть кредитів ЄКТС	Семестр	Орієнтовні терміни проведення
1.	Навчальна	Загально-екологічна	2	6	2	червень

Програма виробничої практики передбачає один змістовий модуль, який передбачає такі основні етапи:

- 1) участь у настановній конференції,
- 2) ознайомлення з метою, завданнями та змістом навчальної практики, технікою безпеки під час її проведення;
- 3) вивчення фізико-географічних умов регіон;
- 4) ознайомлення з правилами і норми поведінки на практиці, з вимогами стосовно підготовки і оформлення документації практики;
- 5) дослідження різних типів середовищ існування;
- 6) дослідження абіотичних, біотичних, антропогенних чинників навколишнього середовища місця проходження практики;
- 7) підготовка звітної документації;
- 8) підведення підсумків практики.

III. Бази проведення практик

Об'єктами практики можуть бути науково-дослідні та наукові установи. Вони повинні відповідати сучасним вимогам, тобто мати відповідні лабораторії і використовувати передові методики..

IV. Організація практичної підготовки

Практика організовується кафедрою під керівництвом відділу практичної підготовки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова та факультету природничо-географічної освіти та екології.

Керівниками практики призначаються представники кафедр.

Практика проводиться згідно з навчальним планом підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 10 Природничі науки та спеціальністю 101 Екологія.

Направлення студентів на практику здійснюється на підставі наказу ректора з попереднім формуванням наказу щодо проходження практики.

Методичне керівництво виробничою практикою студентів здійснює викладач кафедри у якого заплановано години. Відповідальність за проведення практики покладено на завідувача кафедри та декана факультету.

Обов'язки студента:

- виконувати вказівки керівників практики;
- виконати програму практики;
- оформити згідно усіх вимог звіт про навчальну практику;
- захистити звіт з практики.

Обов'язки керівників практики

Керівник практики від ВНЗ:

- забезпечує студентів методичними рекомендаціями (програмою практики);
- проводить інструктаж щодо порядку проходження навчальної практики;
- контролює проходження практики студентами-практикантами;
- перевіряє звіти студентів про практику та виставляє оцінку до захисту.

Основні етапи проходження практики

1.1. Студент до відбуття на практику повинен отримати інструктаж від керівника практики і:

- ✓ робочу програму практики;
- ✓ щоденник (в роздрукованому або електронному вигляді для заповнення)

1.2. Студент, прибувши на базу практики, повинен пройти інструктаж з техніки безпеки й пожежної профілактики.

1.3. Під час проходження практики студент зобов'язаний суворо дотримуватися правил внутрішнього розпорядку, прийнятих на базі практики.

1.4. Звіт про практику студент складає відповідно до календарного графіку проходження практики та додаткових вказівок керівників практики.

1.5. Практика студента оцінюється за 100-бальною системою та зараховується нарівні з іншими дисциплінами навчального плану.

V. Підведення підсумків практики

Під час практики студенти збирають необхідну інформацію відповідно до змісту робочої програми. Оцінює результати роботи студентів керівник практик.

Обсяг звіту з проходження навчальної практики повинен складати 20-25 сторінок машинописного тексту (шифр – 14, інтервал – 1,5).

Структура звіту про проходження навчальної практики: титульна сторінка, календарний план проходження практики, щоденник проходження навчальної практики.

Структура звіту про проходження навчальної практики наступна - Вступ. Основна частина формується відповідно до тематичного змісту завдання програми практики. Висновки і пропозиції. Бібліографічний список. Додатки у вигляді таблиць, схем, рисунків, тощо.

Правила ведення та оформлення щоденника

1. Щоденник - основний документ студента під час проходження навчальної практики.

2. Коли студент проходить практику за межами міста, у якому знаходиться ВНЗ, щоденник для нього є також посвідченням про відрядження, що підтверджує тривалість перебування студента на практиці.

3. Під час практики, студент щодня коротко чорнилом повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного графіка проходження практики. Докладні записи веде в робочих зошитах, які можуть бути продовженням щоденника.

4. Не рідше, ніж раз на тиждень, студент зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівникам практики від вузу і від бази практики, які перевіряють щоденник, дають письмові зауваження, додаткові завдання і підписують записи, які зробив студент.

5. Після закінчення практики щоденник, разом із звітом, має бути переглянутий керівниками практики, які підписують його.

6. Оформлений щоденник разом із звітом студент повинен здати на кафедру.

Без заповненого щоденника практика не зараховується

VI. Зміст практичної підготовки

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту.

Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденник, та ін.) подається на рецензування керівнику практики. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики, висновки і пропозиції, тощо. Оформлюється звіт за вимогами, що визначені у робочій програмі практики.

Керівник приймає диференційований залік у студентів-практикантів після закінчення практики.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок

Процес оцінювання знань студентів включає:

- перевірку керівниками практики звіту з практики;

Під час захисту оцінюються:

- повнота виконання програми практики;

- рівень відповідей студента на запитання.

Захист навчальної практики оцінюється за 100-бальною шкалою у відповідності до рівня знань бакалавра. Залежно від повноти звіту і відповіді на запитання, оформлення звіту практики в межах визначеного бального діапазону викладач оцінює знання студента.

Критерії оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінку «відмінно» студент отримує за умов повного виконання програми практики та ґрунтовних відповідей на запитання; «добре» - в разі виконання програми практики на 90 % і чітких відповідей на запитання; «задовільно» - якщо студент виконав програму практики на 80 % і чітко відповів на більшість запитань.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відрховується. Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то вузом надається можливість студенту пройти практику повторно у чітко визначений термін. Можливість повторного проходження практики надається і студенту, який на підсумковому заліку отримав негативну оцінку.

Результат заліку за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписом керівника практики.